

Høringssvare regionale kulturfond

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forskrift-om-regionale-kulturfond/id3078746/>

Sendt inn: 17.3.25

Norsk bibliotekforening (Nbf) er en medlemsdrevet interesseorganisasjon, som inkluderer både enkeltpersoner og institusjonsmedlemmer. Nbf organiserer hele biblioteksektoren, og omfatter både skolebibliotek, folkebibliotek og fag- og forskningsbibliotek.

Fylkeskommunen og folkebibliotek

Folkebibliotekene drives av kommunen, og hver kommune skal ifølge lov om folkebibliotek ha et folkebibliotek. Fylkesbibliotekene skal drive regional bibliotekutvikling, og fylkeskommunen har dermed en rolle i utvikling av kunst og kultur på de viktige arenaene som folkebibliotekene uthjør i lokalmiljøer over hele landet.

Lov om folkebibliotek slår fast at folkebibliotek skal fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, for alle som bor i landet. Infrastrukturen folkebibliotekene utgjør, med plassering i hver kommune, er viktige som arena sammen med andre kulturhus og rom for å gjennomføre den kulturelle aktiviteten som regionale kulturfond skal legge til rette for.

Gode kulturarenaer og kulturopplevelser er viktig for å sikre attraktive lokalmiljø, som sikrer spredt bosetting og hindrer fraflytting. Det er derfor viktig å sikre dette også til å bli en langsiktig og bærekraftig tilskuddsordning, som gjør at kunstnere og kulturaktører har tillit til at man har rom for å skape gode opplevelser for seg selv og andre, og bygge gode lokalmiljø.

Biblioteket som kulturarena

Bibliotek er en viktig arena for folk over hele landet, for opplevelser av kunst og kultur i ulike sjangre, for alle aldre. Det er også en viktig arena for deltakelse, og samarbeid mellom kommunale, frivillige og profesjonelle aktører.

Som en åpen møteplass også utenfor oppsatte arrangementer er folkebibliotekene i en særstilling for å kunne holde løpende dialog med innbyggere, lokale aktører, og utvikle relasjoner og fange opp tendenser fortløpende. Dette gjør folkebibliotek i alle lokalsamfunn mulighet til å planlegge og gjennomføre kulturaktiviteter som oppleves som relevante.

Folkebibliotek gjennomfører både lavterskel aktiviteter, og aktiviteter og forestillinger i regi av profesjonelle. Denne kvaliteten ved arenaen er viktig å opprettholde, der nettopp kombinasjonen av det frivillige og det profesjonelle finner sted.

På bakgrunn av dette mener vi folkebibliotekene spiller en viktig rolle i arbeidet med regionale kulturfond.

Formålsparagraf

Formålsparagrafen i utkastet er omfattende, og skal oppfylle mange ulike mål. Dette kan være positivt, men kan også føre til store variasjoner og ulik behandling. Det kan også gjøre det utfordrende å gjøre gode prioriteringer, når det heller ikke er lagt opp til særlige føringer. Vi støtter den grunnleggende tilliten til fylkeskommunene som ligger i høringen, og det bør ivaretas videre. Vi ser samtidig at dette kan gjøre det krevende å gjøre gode prioriteringer med et formål som skal

oppfylle så mange delmål samtidig, av nåde nasjonale og regionale føringer og kulturpolitiske mål.

I høringsnotatet er det trukket fram at midlene ikke skal erstatte fylkeskommunens egne kulturbudsjetter: «*Det er departementets klare intensjon at de statlige midlene i ordningen skal komme i tillegg til fylkeskommunenes eksisterende bevilgninger til kulturtiltak*» (s. 7)

Dette er viktig, og bør slås eksplisitt fast i forskrift.

Armlengdes avstand og fordelingsutvalg

I § 2 omtales prinsippet om armlengdes avstand og fordelingsutvalg. Vi mener at prinsippet om at avgjørelser skal baseres på kunst- og kulturfaglig skjønn bør nedfelles i forskrift om regionale kulturfond, for å sikre armlengdes avstand, uavhengig av om dette fastsettes av den enkelte fylkeskommune. Dette er et prinsipp som bør gjelde for alle tildelinger. Når det heller ikke er fastslått at et fylkeskommunen skal sette ned et fordelingsutvalg (men *kan*), er det desto viktigere at prinsippet om armlengdes avstand og at avgjørelser skal baseres på kunst- og kulturfaglig skjønn. Dette bør nedfelles i forskriften.

Nbf støtter for øvrig at det er satt opp en avgrensning mot aktiviteter som hovedsakelig innebærer idrett eller friluftsliv, og andre avgrensninger i § 4.

Flerårige prosjekter

Vi mener det bør legges til rette for å søke støtte til flerårige prosjekter, eventuelt med en forutsetning om midler i neste års budsjett. Det vil kunne gi større grad av forutsigbarhet, og vil binde opp mindre av den tiden frivillige bruker på administrativt arbeid, og mer på faktisk kunst og kultur som vil komme befolkningen til gode. Man kan se for seg løsninger som er mindre byråkratiske som for eksempel å forlenge søknader som allerede er inne, eller prosjekter som er vellykkede, med lavere krav til søknad år to og tre.

Samarbeid frivillige og profesjonelle

Samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle som er trukket fram er positivt, og har mange gode effekter og ringvirkninger. Nbf støtter dette. Vi ser også at det i mange tilfeller er et gode med samarbeid mellom frivillige, profesjonelle og offentlige aktører, som folkebibliotek. I mange tilfeller brukes folkebiblioteket både som arena, som sparringspartner for å utvikle prosjekter eller aktiviteter, eller et sted som legger grunnlaget for de samarbeidene som oppstår. Det brukes også i mange tilfeller som kommunikasjonsplattform, eller som samskappingsaktør med innbyggere, for både frivillige og profesjonelle. Dette er i flere tilfeller ressurskrevende arbeid, men med mange gode effekter. Det er derfor positivt, men krever ekstra ressurser i tillegg til de andre oppgavene bibliotekene skal gjennomføre. Vi ser samtidig at dette ikke nødvendigvis skal forskriftsfestes, men ønsker å løfte fram dette perspektivet. Det kan inkluderes i eventuelle veiledninger eller utlysningstekster.

Evaluerings

Nbf er positive til både etableringen av regionale kulturfond, og den tilliten som ligger i den regionale styringen av midlene. Vi mener samtidig at det bør gjennomføres en evaluering etter to eller tre år, for å sikre at de ønskede målene er oppnådd, og at innretning og gjennomføring fungerer. En slik evaluering må inkludere også spørsmål om søknadsprosess, rapportering og hvorvidt den oppfattes som enkel og ubyråkratisk for søkere, samtidig som nødvendig kontroll er ivarettatt.

Oppsummering

- Formålsparagrafen er god, men omfattende, og risikerer å slå beina under seg selv da det ikke følger med tydelige nasjonale prioriteringer.
- Prinsippet om armlengdes avstand og at beslutninger baseres på kunst- og kulturfaglig skjønn bør nedfelles i forskrift, særlig når det ikke er pålagt å nedsette fordelingsutvalg.
- Vi er positive til at det er gott stor tillit til det regionale forvaltningsnivået, men mener det bør evalueres etter to eller tre år.